

Апсны

Арестубликате әйн арратеус әр а «А снымедиа»

2025 ш. май 14 № 35-36 (21 641)

«Сыңтазаара аңакы – Апсны ахақәитроуп!»

АПСНЫ АТОУРЫХ АӘҮ НАУНАГЗА ИААНХО

Арзинба Владислав Григо-
ри-иپә динит Апсны Аладатеи
Ешыра ақыттан 1945 шықасы май
14 рзы.

Апсны Ахәйнҭарра Рал-
хатеи Ахада, афилолог, Азия Мач-
ажәйтазатай ажәларқа, ахәтакахъа-
ла, ахаттәеи ахеттәеи римифоло-
гия, ркультура, ртоурых азқаза ду,
атоурыхта наукақа рдоктор, апро-
фессор, Апсны атцаарадыррака Ракадемия Адыгатеи жәларбжваратеи Ра-
кадемия академик, атцаарадыр-
рака академик, Жәларбжваратеи Кондуртәи апремия алаураят, Апсны Афырхатса, «Ахъз-Апшы» аорден ак-

тәи ағаңзара занашыз динит артцағы итаацәрағы. Атца итсон А.М. Горки ихъз зхыз Акәтәи ахәйнҭарратә ртағратә институт атоурыхтә фалытет ақны (1962-1966 ш.ш.). Уиданалга, дталеит ССРР атцаарадыррака Ракадемия Мрагыларатсаара Аинститут ақны аспирантура. Тцаарадырратә напхагасы диман адунеи ағыи еицирдүру атцаараяс Виачеслав Всеевод-иپә Иванов.

В.Арзинба акандидаттә дис-
сертация ихъчеит 1971 шықасы, адоктортә – 1986 шықасы. Тцаарадырратә усузуын, ССРР атцаарадыррака Ракадемия Мрагыларатсаара Аинститут ажәйтазатай

Мрагылара аидеологияи акульту-
реи рсектор деихабын. 1988 шықасы инаркны 1996 шықасызынза Д.И. Гелиа ихъз зху Апсугаттаа-
ратә институт напхага аитон. Уидавторс дримоуп атцаарадырратә усумтақә 40 инареиҳаны, уахъ иатданакуеит амонографика, аста-
тиқа, арецензиақа. 1988 шықасы В.Арзинба далырхуеит Апсны Иреиҳазу Асовет адепутат, 1989 шықасы ақәзар – ССРР жәлар рде-
прутат. Иара убры ашықасан автомоте еиекаарақа рхәйнҭарратса, рзинтә статус азы акомиссия ахан-
тәағыс дқартопт, ССРР Иреиҳазу Асовет Президиум далалоит.

1990 шықасы В.Г.Арзинба Апсны Иреиҳазу Асовет Ахантәағыс далын. Апсны иағағыланы Қырттыла аибашыра ианалага инаркны атәйлахъчара Ахәйнҭарратә Комитет Ахантәағыс дқалоит, хадарагы азиуеит Апсны жәлар рмилат-хәқәитратә қәпъара. 1994 шықаса ноиабр 26 рзы В.Г.Арзинба Апсны Ахадас далын, 1999 шықаса октябр 3 рзы ақәзар, уи жәлары зегзырыбы итаны еита Ахадас далырхуеит.

В.Г.Арзинба аполитиках дин-
еит Апсны атоурых иуадағыз аамтәақа раан. Апсны жәлар рзин-
қәа рзы ақәпъара уи ипъстазаара зегзы иахадарахеит. Ахәйнҭарратса-
данахагыла, ахаттәақәттара азы ақырту-
а-апсуса еибашырағы җәкелар ир-
газ аиаира дагәашшамхы.

«...Апсу даңсаны даанхаразы,
иахъала дахъынхозаалакгы,
Апсынтылан дынха, мшын
нырцә дынха, пхъакатәи ипейпш
мфа иабацәа жәйтә-натә аахыс
ахәйнҭаррақәа ахъапырталоз
адгыл иадхәалазароуп»

В. Арзинба

заарағы анағзара напы аиркуеит.
Хәйнҭарратә усузуык иахаса-
бала Арзинба ихаан даара атак
ду змаз аусқа хәзырын, ахәт-
акхъала, 1925 шықасын Апсны
Аконституция азыхынхәра, Апсны
атып, хызықәа реиташықәыргы-
лары Апсны Иреиҳазу Асовет
акәтца адқылара, Апсны атәй-
лахъчара Аминистратор аиғаара,
апсуса ар рапәдара, ақырту-апсуса
еибашырағы Апсны аиаира арга-
ра, «Ақырту-апсуса еимакы поли-
тикала арманшәалара аусмап-
гатәқәа рзы Ахәамта» анатаптаафра,
Егры ахәағы Урыстәылатәи аб-
жықазағылары Апсны ахаттарна-
қақәа раартра, исуверенту Апсуса
хәйнҭарра Аконституция өңц, иара
убас Агерб, Абирад, Агимн рыйкыла-
ра, хәйнҭарратә бышәаны апсуса
бышәа азхаттара ухәа егыртты.

В.Г.Арзинба алагаламта ду қайце-
ит ақырту агрессия ашытх Апсны
аекономика, акультура, атцаарадыр-
ра, атцаарадыррака, Апсны
инхая ажәлар зегърыла рығида-
ра иазку амила тә политика амфап-
гарағы, ахәйнҭарраты атышын-
тәлареи ахәоуенішареи реикәр-
харағы.

В.Г.Арзинба иеңизу Апсны ато-
урых ағыи наунағза даанхойт ақырту-
а-апсуса еибашырағы җәкелар ир-
газ аиаира дагәашшамхы.

